

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9Ps/10/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5621203519
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2022:5621203519.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš sudkyňou Mgr. Slavomírou Mlynarčíkovou v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony C. F., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu J. X. P. XXXX/XXX, D. P., v súčasnosti v Psychiatrickej liečebni, Hradiská 23, Sučany, zastúpený procesným opatrovníkom Mestom Liptovský Mikuláš, so sídlom Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš, IČO: 00 315 524, za účasti N. O., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu J. X. P. XXXX/XXX, D. P., zastúpený advokátom JUDr. Dušanom Jančim, so sídlom Garbiarska 695, Liptovský Mikuláš, IČO: 42 223 938, za účasti Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, so sídlom Tomášikova 5, Liptovský Mikuláš, takto

rozhodol:

I. Súd o b m e d z u j e C. F., nar. XX. X. XXXX v spôsobilosti na právne úkony tak, že n i e j e spôsobilý n a k l a d a ť so sumou peňažných prostriedkov prevyšujúcich 20 EUR mesačne, z ktorých jednorazovo mu môže byť vyplatených naraz iba 5 EUR, n i e j e spôsobilý u z a t v á r a ť dohody, zmluvy a preberať záväzky, ktorých hodnota prevyšuje 5 EUR, n i e j e spôsobilý u z a t v á r a ť dohody, zmluvy a preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody zmluvných strán alebo zo zákona potrebná písomná forma.

II. Súd u s t a n o v u j e C. F., nar. XX. X. XXXX opatrovníka N. O., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu J. X. P. XXXX/XXX, D. P..

III. Opatrovník N. O., nar. XX. XX. XXXX j e p o v i n n ý C. F., nar. XX. X. XXXX z a s t u p o v a ť pri právnych úkonoch, ktorých hodnota prevyšuje 5 EUR a pri právnych úkonoch, na ktoré C. F., nar. XX. X. XXXX nie je spôsobilý, s p r a v o v a ť jeho majetok v bežných veciach a ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom.

IV. Opatrovník j e p o v i n n ý raz ročne podať súdu správu hospodárení s prostriedkami a správe majetku C. F., nar. XX. X. XXXX, vždy k 31. 12. kalendárneho roka, najneskôr do 15 dní nasledujúceho kalendárneho roka.

V. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

VI. Trovy dôkazov p l a t í štát.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš uznesením zo dňa 5. 10. 2021 sp. zn. 9Ps/10/2021 začal konanie podľa § 23 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku, ďalej iba CMP na podnet sudkyne Okresného súdu Liptovský Mikuláš, doručený súdu dňa 24. 9. 2021. V čase podania podnetu bol C. F. vo väzbe a stíhaný za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona. V trestnej veci sp. zn. 3T/79/2021 bol C. F. vyšetrený znalcom z odboru psychiatrie MUDr. X. O. a

v záveroch znaleckého posudku znalca navrhol neumožniť obvinenému C. F. nakladať s finančnými prostriedkami s cieľom zabrániť mu konzumovať alkohol.

2. Súd vypočul osobu, o obmedzenie spôsobilosti ktorej sa koná, C. F. v psychiatrickej liečebni dňa 12. 4. 2022, keďže vykonáva ochranné opatrenie formou ochranného liečenia (ústavné liečenie). C. F. vypovedal, že sa nevie vyjadriť, či súhlasí alebo nesúhlasí s obmedzením spôsobilosti na právne úkony. S rodinou má dobré vzťahy (s matkou, bratom a sestrou). Súhlasil, aby jeho brat vykonával funkciu opatrovníka. Ľutoval skutku, ktorého sa dopustil voči matke.

3. Brat osoby o spôsobilosti, ktorej sa koná N. O. súhlasil s tým, aby bol bratovi ustanovený za opatrovníka. Dohodla sa tak celá rodina. On býva v spoločnej domácnosti s mamou a bratom (C. F.). Ide o trojizbový byt. Každý užíva jednu izbu. C. F. užíva obývačku. On je spoločník a konateľ vo svojej firme.

4. Procesný opatrovník Mesto Liptovský Mikuláš súhlasil s obmedzením spôsobilosti na právne úkony C. F..

5. Súd vypočul na pojednávaní súdneho znalca MUDr. D. D., ktorý uviedol, že trvá na znaleckom posudku a jeho záveroch. Na úrovni kognitívnych schopností, by C. F. dokázal jednorazovo nakladať so sumou 20 eur. Keďže je nekritický ku svojej alkoholickej závislosti, existuje riziko, že mohlo dôjsť k opakovaniu situácie, ktorá sa stala v minulosti.

6. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš uviedla, že súhlasí s obmedzením spôsobilosti na právne úkony C. F. a aby bol do funkcie opatrovníka ustanovený N. O..

7. Okrem výsluchu účastníkov (C. F. Y. N. O.) a znalca súd vykonal dokazovanie listinami v spise, najmä lustráciou v Registri obyvateľov SR číslo listu, ďalej iba čl. 5, 11, lustráciou v Sociálnej poisťovni čl. 6, lustráciou v registri ZVJS čl. 7, lustráciou v registri GP SR čl. 8 - 9, znaleckým posudok č. 24/2022 súdneho znalca MUDr. D. D. čl. 33-57, písomným súhlasom N. O. s ustanovením do funkcie opatrovníka 71, zápisnicou o výsluchu C. F. v Psychiatrickej liečebni Sučany dňa 12. 4. 2022 (súd vyhotovoval zvukový záznam výsluchu C. F.).

8. § 8 Občianskeho zákonníka, ďalej iba OZ (1) Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

§ 10 OZ (2) Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

§ 23 OZ Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu (zákonné zastúpenie) alebo na základe dohody o plnomocenstve.

§ 26 OZ Pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

§ 27 OZ (2) Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. (3) Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1) <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%252318'&ucin-k-dni='30.12.9999'>.

§ 28 OZ Ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

§ 231 Civilného mimosporového poriadku, ďalej iba CMP V konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

§ 248 CMP (1) Konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277. (2) Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

§ 251 CMP <aspi://module='KO'&link='KO161_2015SK%2523251'&ucin-k-dni='30.12.9999'> (1) Trovy dôkazov platí štát. (2) Ten, kto podá zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony, je povinný nahradiť ujmu, ktorá vznikla osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, jej zástupcovi alebo štátu.

§ 272 CM Súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

§ 275 CMP Súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

§ 277 CMP (1) Súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka. (2) Súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

9. Základným zákonným predpokladom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je postihnutie duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, v dôsledku ktorej fyzická osoba nemôže robiť niektoré právne úkony. Len skutočnosť, že niekto trpí duševnou poruchou, nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Rozhodujúci je druh duševnej poruchy a jej prejavy v správaní osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná. Musí existovať príčinná súvislosť medzi duševnou poruchou a konkrétnymi právnymi úkonmi, ktoré fyzická osoba nemôže robiť. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je chápané ako opatrenie v záujme tých, ktorí nemajú možnosť ovládnuť svoje konanie alebo posúdiť jeho následky. Účelom súdneho rozhodnutia o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je poskytnutie ochrany nielen samotným fyzickým osobám, ktorých sa rozhodnutie týka, ale aj ďalším fyzickým alebo právnickým osobám prichádzajúcim s nimi do styku (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 313/2012 zo dňa 28.11.2012). Inak povedané zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby patrí k najzávažnejším zásahom do osobnostných práv človeka. Predstavuje posledné najkrajnejšie riešenie, keď si fyzická osoba nie je schopná pomôcť sama, ani za pomoci rodiny. Dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je záujem na ochrane práv a slobôd tretích osôb alebo ochrane poskytovanej hodnotám, či záujmom vyplývajúcim z právneho poriadku. Súd je povinný zvažovať možné miernejšie alternatívy. V konaní, ktorého výsledkom je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť preukázané koho, prípadne čo ohrozuje osoba, o spôsobilosti ktorej sa koná pri zachovaní jej spôsobilosti na právne úkony a prečo nie je možné vec riešiť jemnejšími prostriedkami.

10. Súd skúmal intenzitu pôsobenia duševnej poruchy na schopnosť C. F. rozumne konať. Zo záverov znaleckého posudku vyplýva, že C. F. trpí pokročilou alkoholickou závislosťou v terminálnom štádiu a alkoholickou demenciou. V dôsledku (nadmerného a dlhodobého požívania alkoholických nápojov) má poškodenú pamäť, úsudok, exekutívne funkcie. V čase vyšetrenia znalcom C. F. nútene abstinoval a je možné očakávať určité zlepšenie zdravotného stavu, ale návrat mentálnych funkcií na pôvodnú úroveň je málo pravdepodobný. Takýto stav u vyšetrovaného je pozorovaný už v roku 2017. Schopnosť prejavu vôle je u C. F. narušená pamäťovým deficitom. Ťažko si vštepuje nové informácie, nepamätá si dôležité informácie a udalosti z vlastného života. Je ľahko ovplyvniteľný a môže byť ľahko uvedený do omylu pre deficit pamäte. Nie je predne orientovaný v čase, čo má negatívny vplyv na schopnosť plánovať do budúcnosti. Nedokáže v plnej miere posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí, pre pamäťový deficit. Jeho schopnosť pochopiť a reagovať na verbálny prejav, písaný text a počítat' je nedostatočná a narušená najmä pre neschopnosť kritického úsudku a poruchu pamäte. Znalec neodporučil C. F. disponovať s finančnými prostriedkami, lebo je nekritický k alkoholickej závislosti a pod vplyvom alkoholu ohrozuje sám seba a pácha trestnú činnosť.

11. Právny úkon je prejav vôle smerujúci k vzniku, k zmene alebo k zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Pojmovým znakom právneho úkonu je prejav vôle. Vôľa je jav psychického vnútra človeka, ktorá sa objektivizuje prejavom navonok. Pri rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony súd vychádzal z intenzity duševnej poruchy a zachovaných (existujúcich) schopností C. F.. V dôsledku duševnej poruchy C. F. je narušený proces tvorby vôle, ktorá vychádza z chorobných zmien, resp. duševnej poruchy, ktorou je C. F. postihnutý. Deficit jeho pamäťových schopností vplyva na jeho kognitívne schopnosti, ktorý sa prejavuje neschopnosťou

kritického uvažovania, ľahkej ovplyvniteľnosti inými osobami, neschopnosťou zvážiť dôsledky svojich rozhodnutí na vlastnú budúcnosť. Preto súd obmedzil C. F. v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilý nakladať so sumou peňažných prostriedkov prevyšujúcich 20 EUR mesačne, z ktorých jednorazovo mu môže byť vyplatených naraz iba 5 EUR, nie je spôsobilý uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ktorých hodnota prevyšuje 5 EUR, nie je spôsobilý uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody zmluvných strán alebo zo zákona potrebná písomná forma. Peňažná suma, ktorou môže C. F. jednorazovo nakladať 5 EUR (z celkovej peňažnej sumy na kalendárny mesiac 20 EUR) má zabrániť, aby u neho došlo k možnosti opätovného požívania alkoholických nápojov z vlastných finančných zdrojov. Trestná činnosť C.O. F. priamo súvisela s nadmerným a dlhodobým požívaním alkoholických nápojov v štádiu závislosti na alkohole. Výškou sumy 5 EUR sú obmedzené aj záväzkové vzťahy C. F.. Vzhľadom na preukázanú úroveň kognitívnych schopností súd obmedzil možnosť C. F. vstupovať do záväzkových vzťahov, ku ktorým sa vyžaduje písomná forma.

12. Konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka, ktorého úlohou je zastupovať osobu obmedzenú spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, v akom je táto osoba obmedzená spôsobilosti na právne úkony. Súdom ustanovený opatrovník musí vykonávať svoje práva a povinnosti riadne a dbať pri tom na pokyny súdu. Súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka a môže ho odvolať, ak by porušoval svoje povinnosti, či zneužíval svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov. Pri zastupovaní osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon následne schválený súdom. Zákon priamo nevymedzuje, čo sa považuje za bežné veci. Za bežnú vec sa nepovažuje predaj hnutel'ného a nehnuteľného majetku chránenej osoby, ani dlhodobý prenájom, či zaťaženie majetku vecným právom (záložné práva, vecné bremená) a podobne. Opatrovník ustanovený súdom osobe obmedzenej spôsobilosti na právne úkony sa považuje za zákonného zástupcu osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony v rozsahu jeho súdom určeného oprávnenia takúto osobu zastupovať. Opatrovník je povinný raz ročne podať súdu správu o hospodárení s prostriedkami a majetkom osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony.

13. Zákon uprednostňuje ako opatrovníkov príbuzné osoby alebo iné fyzické osoby pred obcami alebo zariadeniami s právnou subjektivitou. Súd pristupuje k ustanoveniu obce za opatrovníka iba v prípade, ak sa nepodarí nájsť vhodného občana na výkon tejto funkcie, najmä z radov príbuzných. Malo by ísť o výnimku a nie pravidlo. Súd ustanovil C. F. za opatrovníka jeho brata N. O..

14. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52, § 57 CMP) a trovy dôkazov platí štát (§ 251 ods. 1 CMP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš, v počte vyhotovení pre každého účastníka a súd. Odvolanie môže podať účastník, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Žiline.

Popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odvolaní uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.